

חברים שהלכו לעולמם בשנה החולפת (תש"ף-תשפ"א)

פרופ' רוני אלנבלום

(תשי"ב-תשפ"א)

חבר האקדמיה פרופ' רוני אלנבלום, שהלך לעולמו ב־7 בינואר 2021, ייצג זן נדיר בנוף האקדמי המקומי והעולמי. הוא פעל בתחומים רבים – היסטוריה, גאוגרפיה, ארכאולוגיה, גאולוגיה וחקר האקלים, ובכולם הגיע להישגים יוצאי דופן. הוא חולל מהפכה בחקר ההתיישבות הכפרית בממלכת ירושלים הפראנקית, יזם חפירה ארכאולוגית חלוצית בתחכומה שהניבה ממצאים יחידאים, בחן את שינויי האקלים בחלק ניכר של העולם על סמך מקורות בני התקופה שנכתבו בשפות רבות, ובהסתכלותו הפנורמית חשף משבר אקלימי רחב היקף אשר נעלם מעיניהם של מומחים שהתמקדו איש-איש באזורו. על תרומתו לגאולוגיה כתב חבר האקדמיה הגאורפיקאי פרופ' צבי בן-אברהם: "אלנבלום השכיל לחבר בין

מדעי הרוח למדעי הטבע ולהגביר את הדיוק של מדעי הטבע באמצעות שיטות המחקר של מדעי הרוח [...] הקבוצה שעמד בראשה יצרה תחום מחקרי חדש שניתן לכנותו 'ארכיאולוגיה של גבולות לוחות טקטוניים'. בספר שעליו עבד רוני עד ימיו האחרונים הוא ניתח את תופעת השבריריות, כשמטרתו הייתה לגלות מה אורכו של משבר אקלימי שעשוי לערער את האיזון התזונתי, ומה אורכה של יציבות אקלימית שיש בה כדי להבטיח תקופת שפע.

הקריירה האקדמית של רוני הייתה מטאורית. את לימודי הבוגר עשה בחוג לגאולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים, ואחרי קבלת התואר ב־1977 לימד ארבע שנים בחטיבה התיכונית של בית הספר הניסויי בירושלים, ובמשך שלוש שנים נוספות ריכז את הפעילות החינוכית של החברה להגנת הטבע. אי לכך הוא התחיל את לימודי המוסמך רק בשנת 1984, והוא בן 32, וקיבל את תואר הדוקטור בשנת 1991. משמע, כל פרסומיו בתחומים השונים ראו אור במשך פחות משלושה עשורים.

רוני, ששפע רעיונות חדשים לבקרים, היה גם יזם אקדמי נמרץ, שידע להקים צוותים רבת-תחומיים. בעזרתם כונן את מאגר המקורות ההיסטוריים על אודות ירושלים (מאגר משותף לאוניברסיטה העברית בירושלים ולאוניברסיטת אל-קַדס), את פרויקט הסוס בימי הביניים, שבמרכזו השלדים שגילה בחפירתו הארכאולוגית, ואת קבוצת המחקר שתכליתה לעמוד על השינויים הסביבתיים והחברתיים במרכז אסיה ובמזרחה. הוא גם בלט בתחום ההתארגנות הפרופסיונלית והוביל את ארגון הסגל הבכיר באוניברסיטה העברית בזמן השביתה הארוכה בחורף 2007–2008. כן נתן יד למאבקים ציבוריים, למשל נגד תוכנית הרכבל הירושלמי. הוא נבחר לאקדמיה בשנת 2017, ומייד החל לתרום לפעילותה.

רוני היה מורה נערץ על תלמידותיו ותלמידיו הרבים, והם הלכו אחריו הן בדרכי המחקר והן במסעות הלימודיים הרבים שהוביל בארץ ומחוצה לה. הוא הותיר אחריו את אשתו לינור, את ילדיו גלי, יובל ומאיה, את נכדיו אורי ועילי וחברים ותלמידים לרוב.

כתב: חבר האקדמיה פרופ' ב"ז קדר, מורו וחברו של פרופ' רוני אלנבלום